
Kiss Csaba

FALSTAFF HALÁLA

A kiűzetés másnapja. Hajnal. Kihalt város. Hűvös szél a folyó partján. Egy kapualjban emberi csomó, zacskók, rongyok, dobozok között. Vörös szőnyeggel leterítve. Távolban egy kocsi zaja. Önérzetes női léptek a túlsó járdán. Tik-tok. A csomó megébred. Gémberegett ujjai kihámozzák arcát a rongyok közül. Hatvan év körüli férfi.

FALSTAFF Mennyi az idő, kölyök?

Csend. Senki nem felel. Tik-tok. Férfi beletúr a rongyhalomba. Senki. Összebúzza magán a szőnyeget. Arcára hull a lámpa hideg fénye. Kedve rossz, szíve nehéz.

FALSTAFF Még jó, hogy elkergettek: képes lettem volna holmi zsiros fizetésért beadni a derekam. Pénzért gerincet!? Még mit nem! *(Hangja megremeget)* Mocskos kölyök, meg se rezdült a hangja: „Takarodj innen! Ha még egyszer meglátlak itt, lecsukatlak!” Hát barát az ilyen! *(Keserűen)* Őt évig hurcoltam magammal, legyen némi fogalma arról, hogy ki is a nép. Mert az itt lakik lent... utcaszinten... sőt, lejjebb is! *(Beletúr a holmik közé)* De jó lenne egy kis bor. *(Körülnéz, észreveszi a nőt a túlsó járdán.)* Tik-tok. Ez valami megkésített úrinő lehet... langyos derékkal, hogy fél kézzel átéri az ember. *(Megnyalja a száját)* De furcsa, hogy a vágy mennyivel túléli a képességet. *(Előkotor a rongyok közül egy mekis papírkoronát – leteszi maga elé, nézi)* Kirúgtál, kölyök! Megérezted a hatalom ízét, és ki a régi barátokkal! Nehogy hírbe hozzunk! Nem illünk a felsőbb becstelének közé. De ismerlek én! Itt fogsz nyüszíteni, hogy: „most az egyszer... utoljára... kérlek, Sir John... bocsáss meg!” *(Ez megnyugtatja kissé dúlt lelkét)* Azt is tudom már, mi lesz a büntetésed. Az, hogy nem ismerlek meg. Egyszerűen nem emlékszem rád. Kihulltál a rostán, mint a többi nímánd. Se a nevedre, se az arcodra... sose láttalak! *(Körülnéz)* De jó lenne inni egyet erre. Éhes is vagyok! De ha ide dugod a képedet, azért csak megkérdem: a hála, az hol maradt, kölyök! Te lejárt barát! *(Megtörli az orrát, visszabújik a vackába.)*
Gonddal szabott, karcsú öltönyben fiatal férfi áll meg a kapualjnál.

34

HARRY Mondták, hogy itt talállok.

FALSTAFF *fel*néz rá, *hallgat.*

HARRY Sajnálom, Jack! Kénytelen voltam. Más élet az, más szabályok.

Azt sem tudom, hogy képes leszek-e rá.

FALSTAFF Hozzám beszél az úr?

HARRY Hozzád... ki máshoz? Értsd meg, kérlek, nem tehettem mást!

FALSTAFF Keressen másik kapualjat, ha nincs hol aludnia! Szűk ez két embernek.

HARRY Mi?

FALSTAFF Menjen innen, amíg szépen beszélek! Vagy balhét akar?

HARRY Én vagyok az, Sir John! Én!

FALSTAFF Én, persze... mindenki Én! Hagyjon békén engem! Semmi dolgunk egymással.

HARRY Ne játsszuk ezt, Jack!

FALSTAFF Tűnjön innen, vagy felverem a környéket!

HARRY *(keményen)* Elég volt!

FALSTAFF *ordítani kezd.*

HARRY Hagyd abba!

FALSTAFF Segítség! Tolvaj! Tolvaj!

Harry arrább megy pár lépést. Nem tudja, mit tegyen. Megáll a saroknál. Visszanéz.

FALSTAFF *(elégedetten)* Így kell ezt csinálni. *(Tik-tok az úttesten)* Mekkora itt a forgalom! Ez is itt mászkál órák óta...

Nő közeledik. Lassít. Benéz a kapualjba. Falstaff behúzódik a sötétbe.

TIK-TOK Te vagy az... Sir John?

HARRY *(visszajön)* Mindjárt végzünk...Hadd beszéljek még két szót vele...

TIK-TOK *(megismeri)* Felség! Bocsásson meg! Hogyne, beszéljenek. *(Ar-
rébb rebben pár lépést. Tik-tok-tik-tok. Megáll)* Egyébként ő az?

HARRY Ő.

TIK-TOK Magam is úgy láttam. *(Kitűnik a fényből.)*

A fiatal lehajol az öreghez. Próbál bizalmas, baráti pózt találni. Leülne, de nem jön.

HARRY Sajnálom, Jack! Mást nem mondhatok. Szeretnélek támogatni, de nyíltan nem tehetem. Szálka vagy a szemükben... Itt egy kis pénz. Bocsáss meg, barátom!

FALSTAFF Értelmes embernek látszik, hogy nem érti meg: én soha életemben nem láttam az urat!

HARRY Hagyd már abba! Elég!

FALSTAFF Ne kiabáljon velem!

HARRY Én bocsánatot kértem. Ha elfogadod, jó! Ha nem, menj a pokolba!

Otthagyja. Pár lépés után megáll.
HARRY Most mit akarsz! Térdelek le?
FALSTAFF Hagyjon engem békén!
HARRY Elég a bohóckodásból, Sir John! *(Odajön)* Nézz a szemembe!
FALSTAFF Én fel nem állok senki kedvéért, az biztos.
HARRY A szemembe!
FALSTAFF Akkor álljon félre a lámpa elől! Így semmit sem látok.
HARRY Felelj nyíltan! John Falstaff vagy, ugye?
FALSTAFF Az hát. Sir John Falstaff, az agincourt-i csata hőse.
HARRY És én... én ki vagyok?
FALSTAFF Nem tudom. Soha nem láttam.
HARRY Én a király vagyok!
FALSTAFF Hát... *(Röhög)* Ezt el ne kiabálja, mert egykettő beviszik!
HARRY Harry vagyok, a kölyök. Reggel óta angol király.
FALSTAFF Isten óvja felségedet, ahogy mondani szokás. *(Énekelni kezdi a himnusz: „God Save the King”.)*
HARRY Te akkora állat vagy, Jack! Kár, hogy idejöttem!
FALSTAFF Sajnálom, hogy csalódást okoztam felségednek. De megjegyzem az arcát, és ha erre jár, biztosan meg fogom ismerni.
HARRY Dögölj meg!
Elmegy.
FALSTAFF *(félhangosan)* Egy bort azért hozhatott volna. Ha már király! *(Bebújik a rongyai közé.)*
Tik-tok. A nő odalép a fiatalemberhez.
TIK-TOK Nem ismerte meg?
HARRY Azt játssza!
TIK-TOK Agyvérzés ez, higgye el! Ha nem ismerte meg. Tiszta agyvérzés! Imádja a barátait! Soha senkit meg nem sértene.
HARRY El tudja vinni valahova? Fagyni fog. Itt egy kis pénz. Viselje gondját!
TIK-TOK Köszönöm, felség.
Elkíséri pár lépést. Tik-tok.
A sötét utcán szikár alak közeledik. Arca magas gallérjába rejtve. Járása halk. Mint egy árnyék. Megáll a kapualj előtt.
FALSTAFF Na, itt a Nagy Játékos! A koronás spíler. Mi van, Henry? Nincs nyugtod, mi?
KIRÁLY Engedd el a fiamat, Jack!
FALSTAFF Színét se láttam.

KIRÁLY Hagyd békén! Éveken át szédítetted, ellenem fordítottad, elvetted a szeretetét. Elég! Hadd járja végre a saját útját!

FALSTAFF Beteg a színed, Henry. Nem tesz jót neked a lemondás. A hatalom hiánya! *(Nevet.)*

KIRÁLY Hagyd ezt! *(Csend, más hang)* Azért jöttem, hogy megkérjelek... mint apa...

FALSTAFF Mint apa? Királyként lejátszottál, és most jössz, mint aggódó apa. Az országot tönkretetted, mindenkit becsaptál. Torkig vagyunk veled, Henry. A végbelünkig.

KIRÁLY Ezt sokan másképp látják.

FALSTAFF A fiad is tisztában van veled. Nem véletlenül kerül évek óta.

KIRÁLY Lehet. De hamarosan rájön, hogy mit ér ez a részeg handabandázás, kurvázás, hazudozás! Hogy valójában mi az a szabadság, amivel szédítetted.

FALSTAFF Persze. Nagy fiú, majd eldönti!

KIRÁLY Csak azt kérem, hogy adj időt neki. Hogy a maga feje szerint döntsön! Ne hívd, ne keresd, ne csábítsd!

FALSTAFF Hogy átvehesse az apja művét, mi?! „Befogod a pofád, és tartod a markod” – de ócska állambölcsesség ez, Henry!

KIRÁLY Az emberek másképp látják...

FALSTAFF Az emberek? Ki maradt melletted a régiek közül, Henry? Senki! A híved voltam, emlékezz! De te mindent megtagadtál, amit kezdetben hirdettél, és a szeretetünkön oly nagyra nőttél, hogy már féltünk a közeledben.

KIRÁLY *(belevág)* Elég! Ezt elmondtad már... Csak annyit kérek, hagyd békén a fiamat!

FALSTAFF Nem kell őt félteni. Egészséges, ép lelke van. Azt teszi, amit a szíve diktál. *(Sötéten)* De lehet, hogy ez nem fog tetszeni neked, Henry! Már most félsz!

Tik-tok. Óvatos sziluett közelít.

TIK-TOK Bocssássanak meg, de teljesen kihűl a vacsora. Már olyan régóta várom, hogy végre... kettesben.

KIRÁLY *(zavarban)* Hogyne... parancsoljon.

TIK-TOK *(felismeri)* Szentisten! A király!

FALSTAFF Nekem nem királyom, soha nem is volt. Megéheztem. Gyere, lássunk hozzá! Mi jót hoztál? Henry, tarts velünk... ülj oda a dobozra. És hagyd a szorongást, most eszünk. *(Kibontja a még meleg tálat, beleszagol, átjárja a saft illata.)*

TIK-TOK Bemutatkozhatok? *(Kezet nyújt)* Imént a kedves fiát is alkalmam volt üdvözölni.

KIRÁLY *(feláll)* Itt volt a fiam?

FALSTAFF Királyokból jól állunk ma este. De bort egyik sem hozott.

TIK-TOK Hoztam én, Sir John... itt van, ni! Jóféle vörös!

FALSTAFF Na, gyere ide, te megkésett tavasz! Ezért megcsókollak! Mindenre gondja van! Te hogy állsz a nőekkel, Henry? Feláll még az országos gondok közt? *(Nagyot röhög)* Ha bármi problémád lenne, öregem, fordulj hozzám... van itt egy-két tündér, aki csodákra képes. *(Tik-tok-nak)* Kirittytetted magad, látom! De én is legjobb kapualjat választottam, nézd, micsoda kilátás – egyenest a folyóra!

KIRÁLY Pár szót még beszélnek veled. Aztán folytathatják...

FALSTAFF De nem baj, ugye, ha eszem közben?

KIRÁLY Majd utána, John!

FALSTAFF Jó, értem. *(A nőnek)* Húzódj arrább, szerelmem, egy kicsit. Az államügyek, tudod? Vidd ezt is! Ne kísértsen! *(Azért még utánanyúl egy tunkolásra)* De jó ez a saft, kis forró malacom!

Csend. Falstaff nézi a Királyt. Egykorúak.

Rövid, metsző vita, éles indulatok. Egymás húsába, mint két kutya.

KIRÁLY Ugyanaz a lemez: Kocsmafilozófia!!! Közben itt felépült egy ország, John!

FALSTAFF De milyen áron?

KIRÁLY ... egy új ország... a régi romjain.

FALSTAFF Amibe belehaltunk!

KIRÁLY Nézz körül, csupa új épület, utak, hidak, jólét, munka mindenkinek...

FALSTAFF Hazugság, Henry!

KIRÁLY Mert nem találtad meg a helyed benne!

FALSTAFF Színtiszta hazugság!

KIRÁLY Kurvák, tombolás, züllés – azt hiszed, ez a szabad élet.

FALSTAFF Te rettegsz, Henry!

KIRÁLY Könnyű volt egy kamaszt ebbe belevinni, és elhíttetni vele, hogy a szemét apja az oka mindennek...

FALSTAFF Látta ez ő magától is.

KIRÁLY De én építettem közben...

FALSTAFF Elvetted a reményünket, Henry!

KIRÁLY *(ordít)* ... lehet, hogy volt egy-két áldozat... és hogy nem mindig a legtisztább eszközökkel. De az én országom áll! Milliók hisznek ben-

ne. Te meg itt fekszel egy kapualjban... ez a te igazságod, Sir John!
Ezek a dobozok, meg rongyok. Ez az egész szeméthalom! Ez vagy te!

FALSTAFF Befejezted?

KIRÁLY Tényekről beszélj, ne ideákról!

FALSTAFF *(halkan)* Nézz szembe magaddal, Henry. Itt ordítasz fölöttem, arcod remeg a dühtől, a fiad meg ott áll a sarok mögött, lelke romokban. Félsz, hogy kormányzásodat az új uralkodó, saját fiad fogja leleplezni. Gyűlölet és hazugság. Erre épült a te szép új világod. Győzd meg a fiadat, hogy nem így van, és visszakupod őt. Ne nálam udvarolj!

KIRÁLY *(hűvösen)* Úgy tesz, ahogy jónak látja. Ó a király.

FALSTAFF Persze. Csak én ne zavarjam össze a fejét! Ennyit értettél meg az egészből. *(Nevet)* Szólj a hölgynek, hogy jöhet a vacsorám... jó éjszakát!

Férfi odamegy a nőhöz.

KIRÁLY Végeztünk.

Nő jön. Kissé átfázott már.

TIK-TOK Na, végre! Csakhogy elment. *(Kibontja a lábast, Falstaff elé teszi)*
A kedvencedet főztem, sir John, kissé kihűlt közben... de jól fog esni.

FALSTAFF Hadd nézzelek! Ejha! Magassarkú, fényes harisnya, kis szoknya. Te akarsz tőlem valamit...

TIK-TOK Egyél, Sir John, addig én elmondom, hogy mire gondoltam.

FALSTAFF Bújj be ide mellém, gyere! Hideg van.

Nő befészkelődik. Falstaff enni kezd. Élvezettel, nagy gesztusokkal. Csak úgy nyeli a szószba mártott falatokat.

TIK-TOK Mindenkit lecsuktak, azt tudod? Összeszedték egyenként. Új rendelet van: nem lehet az utcán aludni, akit elkapnak, már viszik is. – Egyél csak, aztán majd mondod te... Van hol lenned, Sir John?

FALSTAFF Mmmm...

TIK-TOK Akkor menhelyre kell menned. Hatan egy szobában...

FALSTAFF Ne ravaszkodj! Mi az ajánlat?

TIK-TOK Azért hagytak futni, mert régi káder vagy. De rád kerül a sor, előbb-utóbb... Gondold meg, Sir John, hidegek már az éjszakák, egykettő felfázik a gyöngye veséd. Aztán szaladgálhatsz a fa mögé. Ne tedd ki magad ennek... nem neked való a kapualj, Jack!

FALSTAFF Menhelyre nem megyek.

TIK-TOK Kis bort is hoztam... bár azt mondták, úgy megkeseredtél, hogy már nem iszol.

FALSTAFF Ki? Én!

TIK-TOK Jó, jó. Én sem hittem el...

FALSTAFF Hol a bor? Remélem, nem az alsó polcról...

TIK-TOK Hova gondolsz?! Nézd meg, jóféle... palackos! *(Mutatja.)*

FALSTAFF Ez igen! *(Nézi a fényben)* Ez már nem is ajándék, hanem befektetés! *(Hosszan nevet)* Szemet vetettél rám, mi?

TIK-TOK Hát... Mindig jó voltál velem. Kedves... aranyos!

FALSTAFF Most is belelőnék a muffodba, ha nem volna ilyen fene hideg! Szeretnéd, mi?

TIK-TOK Épp ezért jöttem, Sir John! Van lakásom, mindenem...

FALSTAFF *(nagyot nevet)* Kéne egy ilyen jó kedélyű, egészséges szép szál legény, hogy megcsiklandozza a katasztrófádat!

TIK-TOK Jaj, ne beszélj így... mindjárt elpirulok!

FALSTAFF Pirulj, csak édesem, pirulj! No, hol az a bor!? Nehéz éjszaka ez!

TIK-TOK Olyan becsben tartanálak, Sir John, mosnék rád, főznék rád, minden...

FALSTAFF S így sétálnál pongyolában, túsarkúban, beillatosítva, mint egy húsvéti kis cukros malac?

TIK-TOK Ahogy akarod, édesem!

FALSTAFF Hát, kecsegtető!

TIK-TOK Olyan szép pár lennénk! Nem épp fiatalok, de van még hús-húsonöt évünk... vagy több is, ki tudhatja!

FALSTAFF Régóta ismerjük egymást...

TIK-TOK Nyolc-tíz éve biztosan...

FALSTAFF Nehezemre is esik megkérdezni: mi a keresztneved?

TIK-TOK Hogy érted?

FALSTAFF Mi a neved? Hogy szólíthatlak?

TIK-TOK Katalin. Nem tudtad?

FALSTAFF *(nevet)* Katalin. Ki nem találtam volna.

TIK-TOK Mindig kis malacomnak hívtál... és még cifrábban is. *(Nevetgél)* Szóval... számíthatok rá?

FALSTAFF Mire?

TIK-TOK Hát, hogy elveszel...

FALSTAFF Feleségül? Persze. *(Meghúzza a bort)* Nesze, igyál te is! *(Nő is kortyint egyet)* Egy félesküvőt meg tudok ígérni.

TIK-TOK Félesküvőt? Hogy értve?

FALSTAFF Egy igen, és egy nem.

TIK-TOK Te tréfálsz velem, Sir John!

FALSTAFF Ez az igazság. Olyanok vagyunk, mint két szelet száraz kenyér, nem tudunk már egymáshoz simulni...

TIK-TOK De ha megpróbálnánk.

FALSTAFF Elfáradtam... Valami máson töröm a fejem. Egy sokkal merészebb dolgon.

TIK-TOK Velem kapcsolatban?

Falstaff hallgat, nézi a folyót.

TIK-TOK Olyan szép pár lennénk!

FALSTAFF *(kinéz)* Ott van még?

TIK-TOK Ki?

FALSTAFF A kölyök.

TIK-TOK Nem tudom.

FALSTAFF Menj... hívd ide!

Nő elindul a sarok felé.

TIK-TOK És utána hazajössz velem?

FALSTAFF Ma nem...

TIK-TOK És holnap?

Falstaff elrendezi a holmiit, magára húzza a vörös szőnyeg maradékát, a bort maga mellé teszi, a koronát a térdére. Végigsimít csapzott haján a tenyerével.

TIK-TOK Beszéljenek nyugodtan! Elugrom egy kávéért. Van itt egy gép nem messze... Forró kávé, jót tenne neki.

Harry megáll Falstaff előtt.

FALSTAFF Ha én lennék az apád...

HARRY Nem vagy.

FALSTAFF *(megnyomja)* Apád helyében azt mondanám neked *(Kezébe veszi a papírkoronát – más hangon)*: „Régóta nem láttalak, fiam!” – Hol az az bor? Jól meghúszom, hadd veresdjék ki a szemem az örömtől, hogy itt vagy, hogy újra látlak! „Hallgass rám, fiam! Egy titkot elmondok – mindenki tudja, de attól titok még. Ez, amit rád hagyok, egy szétvert ország, Harry! Én vertem szét! De béke van, és példás rend, mert minden főúr zsebében az én pénzem csörög. Annyi a cinkosom, hogy nyugodtan alszom, Harry, nem fenyeget senki sem.”

HARRY *(indulattal)* Elég! Ne beszélj így róla! Megtiltom!

FALSTAFF „Beléfojtod apádba a szót, hálátlan gyerek!?”

Csend. Hallgatnak. Egymásnak feszülve.

HARRY Jól van, mondd tovább!

FALSTAFF (*keserű*) Nem mondom. Te már nem hiszel nekem. Megcsapott az íze... a hatalomé. Nesze, itt a koronád. Viseld! (*Összegyűri, eldobja*) Egyet jegyezz meg! Most még tiszta vagy. Apád kormányzásának szenny-e a te kezedhez nem tapad. Ne engedd, hogy a befolyásuk alá vonjanak – se pénzzel, se szép szóval, se barátsággal, semmivel!

HARRY Így lesz, Jack. Gyere, menjünk! Későre jár már...

FALSTAFF Én innen sehova nem megyek.

HARRY Fagyni fog.

FALSTAFF Hallgass meg, kölyök! (*Belekapaszkodik a kezébe*) Egyet mondom még. Utoljára. Ne kormányozz magadban. Sok jó emberrel vedd körül magad...

HARRY Azt mondtad, hogy ne bízzak senkiben...

FALSTAFF Gúnyolódsz?! Fentről beszélsz, mint az apád.

HARRY (*nevet*) Mert fekszel. Nem tudok állva felnézni rád...

FALSTAFF (*csendesen*) Tegnap még itt feküdtél, lábtól... kölyök!

HARRY Ne végy mindent a szívedre!

Csend. Hallgatnak.

FALSTAFF Elmondom a politikai végakaratomat. Vésd az eszedbe! Aztán hordd el magad!

HARRY Hát jó... mondd!

FALSTAFF (*megigazítja magán a vörös szőnyeget, tekintete a jövőbe néz*) Ne uszítsd egymásra az embereket... tehetség és tudás szerint válogass, a talpnyalókat kerüld! S ha jót akarsz, hívd vissza, akiket megsértettek, elüldöztek. Jog és igazság legyen veled – mondom én, aki ezeket soha be nem tartottam. De te király vagy, én meg Sir John Falstaff. No menj! Így is sok időt pazaroltam rád, te hűtlen!

HARRY Nem hagyhatlak itt, Jack!

FALSTAFF Hordd el magad, míg szépen beszélek! (*Kísérleti jelleggel ordít egyet.*)

HARRY Jól van, öreg. Vigyázz magadra... (*Kezet nyújt.*)

FALSTAFF Ne öregezz! Te áruló!

Harry el. A hajnal szürke csendje.

FALSTAFF Végre egyedül. Kis bor is maradt. (*Meglötyögteti, meghúzza*) Egész nap kerülgetett egy gondolat, előbb csak kóstolgatott, de most már teljes terjedelmében befészkelte magát. Belém. Mi van, ha egy nagytermészetű, boldog embernek, mint én, elmegy az életkedve? Mi marad? (*Meghúzza az üveget. Utolsó korty*) Dolgom a világon nincs. Barátaimban csalódtam. Nem akarok semmit. Nem tisztább, ha búcsút mond

ilyenkor az ember? De hogyan? Ez itt a kérdés. Hogyan szűnik meg magától ez a férfinak nevezett kis királyság? Megboldogulni! De szép is lenne, kisimult arccal feküdni, itt hagyni őket országos problémáikkal. Lehet, hogy megfagyok. Kihűlök szép lassan. Vagy egyszer csak megáll az én jó szívem. Vagy elpattan egy forró ér a fiatal agyamban. És kész. Halottak leszünk. Berúgjuk az árnyékvilág kapuját: – Helló, angyalok és szentek, itt vagyok, Sir John Falstaff, a megboldogult! Elszállni, mint egy testes lélek az ébredő nappal... no lássuk! *(Elhelyezkedik, kisimítja magán a vörös szőnyeget)* Csak akarni kell... erősen gondolni rá. No most! *(Szemét behunyja – kis csend – lassan kinyitja)* Még élek! Még egyszer... erősebben! *(Behunyja a szemét, szorítja, összpontosít. Kinyitja)* Még élek... No, még egyet! Utoljára... már reped az ér. *(Behunyja a szemét, koncentrált, vonásai lassan kisimulnak, csend.)*
A kép távolodik, mintha drónból nézne le rá a lelke. Felemelkedik a lámpák fölé, a házak fölé. Látjuk Harry sziluettjét a sarkon. Érkezik a nő két kávéval. Tik-tok. Távolodik a kép. A Királyt is látjuk, szolgálati kocsija mellett áll, s mobilozik.